

DOMOVINSKA IN DRŽAVLJANSKA KULTURA TER ETIKA 8 - 3. teden (30. 3. -3. 4. 2020)

Najprej vam posredujem **rešitve preteklih dveh tednov, ko ste reševali SDZ.**

Nasprotni interesi in želje

6.

6.1.

DA, lastnina delniške družbe je razdeljena na množico lastnikov- delničarjev.

6.2.

Dobiček je denar, ki ostane podjetju od prodaje izdelkov ali storitev (potem ko podjetje pokrije vse stroške, skupaj s plačami, in plača davek občini in državi).

6.3.

kapital

6.4.

Vprašanje je namenjeno razvoju kritičnega mišljenja in izražanju mnenja.

6.5.

Risar je z risbo želel prikazati, da je vodstvo podjetja zaposleni znižalo plačo. Učenci izrazijo svoje mnenje o tem dejanju.

Pogajanja v podjetju in stavka

7.

7.1.

Sindikalna organizacija zastopa pravice in koristi delavcev. Ko pride do nasprotja med delavci in lastniki, se sindikalna organizacija v imenu delavcev z direktorji pogaja o tem, kako bi razrešili nasprotje interesov obeh strani.

7.2.

Če so zaposleni nezadovoljni, na primer s plačami, delovnim časom ali odpuščanjem, lahko prenehajo delati in začnejo stavkati.

7.3.

Ta pravica zaposlenih je zapisana v Ustavi RS.

7.4.

Stavko morajo zaposleni predhodno prijaviti vodstvu podjetja.

Slabe strani sodobnega kapitalizma

8.

Naloga je namenjena razvoju kritičnega mišljenja in izražanju mnenja.

Za **obravnavno nove učne snovi** si SDZ Domovinska in državljanska kultura in etika 8 na straneh 58 - 59 preberi novo snov ter **reši vaji 9 in 10**. V zvezek zapiši naslov **FINANČNI NAČRT DRŽAVE** ter si **prepiši snov**:

1. Država za svoje delovanje potrebuje denar. Za pregled nad državnim denarjem se pripravi **proračun (finančni načrt države)**, v katerem so predvideni vsi prihodki in odhodki države za eno leto. Proračun pripravi vlada, sprejme pa ga državni zbor.
2. **Država denar pridobi** na različne načine: **davki, prispevki** (plačujejo jih delodajalci in delojemalci), **trošarina** (davki od nakupa goriva, tobaka, alkohola), dividende, denarne kazni,...

Poglej si primer odhodkov države. Za kaj država nameni največ denarja?



Za dodatno razlago si lahko ogledaš poučne video vsebine na Infodromu:

Kaj je DDV? <https://www.youtube.com/watch?v=8hCWWccTo7c>

Proračun <https://www.youtube.com/watch?v=4dyO4ZPvctg>

Proračun <https://www.youtube.com/watch?v=T8nXZhxHPas>

Ob koncu poglavja, si bomo še določene poudarke zapisali v zvezek, zato si zapiši naslov **PODJETA** ter **prepiši snov**:

1. Večina ljudi opravlja delo v **podjetjih**. V njih zaposleni izdelujejo izdelke ali opravljajo storitve. Podjetja so lahko **zasebna ali javna**. Nekatera podjetja so **delniške družbe**.
2. Tisti, ki zaposluje, je **delodajalec**, zaposleni pa so **delojemalci**.
3. **Koristi od uspešnega poslovanja podjetja** imajo: lastniki – dobiček, delavci – plačo, druga podjetja – dobava surovin, občine in država – davki, kupci
4. **Delavci imajo pravice** – delovni čas (običajno 40 ur/teden), redna mesečna plača, 30 minutni odmor vsak dan, malico, plačilo stroškov prevoza na delo, letni dopust, regres (denarni dodatek za dopust), varne delovne razmere,...
5. V podjetju se zaradi nasprotnih interesov med zaposlenimi (delavci) in lastniki lahko razmere zaostrijo, če so **kršene pravice delavcev**. Če so delavci nezadovoljni (s plačami, delovnim časom,...) lahko prenehajo delati in **stavkajo**. Delavci se lahko ustanovijo **sindikato**, ki zastopa njihove pravice.